

JURAJ JURAJEVIĆ:

Dovški Bržot pripoveduje.

5. ČUDNA OPOROKA.

II.

in se je čudil, zakaj ga oče sili in priganja iz hiše, zato se je še obotavljal in ni šel od očeta. Toda oče ni odnehal in ga je naravnost gonil od sebe. Zdaj je vedel sin, zakaj hoče biti oče sam, saj je slišal prej, kaj namerava v tej nesrečni uri. Zapu- stil je očeta in šel. Zunaj pa je srečal zvestega in vdanega mu hlapca, ki je prišel s polja po voz in konje, ter mu naročil: »V hlev stopi, ne gani se od tam ter dobro pazi, kaj bo delal oče, ko mene ne bo doma.«

»Že prav!« je odgovoril hlapec.

Sin odide na polje, hlapec pa, ki je dobro poznal razmere v hiši, se postavi skrivaj na prežo v hlevu. Skozi hlevsko odprtino je dobro videl v hiši očeta in njegovo ležišče. Hlapec je pazil dobro na vsako kretnjo starega skopuha.

Stari misli, da ga nihče ne vidi; tu se vzdigne in spravi na noge. Težko je šlo, a šlo je le. Nato zgrabi in izvleče izpod rjuhe vrečo z denarjem, na kateri je ležal, pogleda še enkrat svoje preljube denarce ter vzkligne: »O, moji denarci, moji preljubi denarci!« Potlej pa zav- vihti vrečo na hrbet in opiraje se z eno roko na stol, mizo, steno... zapusti sobo. Ko pricaplja in prileze iz hiše, je imel že tudi lopato v roki. Hlapec, ki je stal venomer na straži in ni pustil skopuha izpred oči, si misli: »Aha, zdaj gre stari grešnik, da zakoplje denar.« Ob ograji se stari počasi, počasi privleče na vrt tja pod staro hruško, kamor ni nihče rad hodil, ker so govorili, da tam rado straši. Ko se prepriča, da ni žive duše blizu, odreže z lopato najprej rušino in jo skrbno in varno položi na stran. Hlapec v hlevu si šepeče: »Aha, aha, stari lisjak polaga tisto rušino tako skrbno in varno na stran, da jo položi nazadnje čez jamo, v katero bo zakopal denar, da bi pač nihče ne slutil, kje tiči zakopani zaklad. Toda tvoji računni, skopuški snedež, so prečrtani, tvoja glupa nakana je očita...«

Z velikimi težavami izkoplje zdaj brezvestni skopuh dobršno jamo in zakoplje denar vanjo. Roke so se mu kar vidno tresle in v kolenih je klecal, toliko da se ni zvrnil po trati. Ko je bilo delo izvr- šeno, se vrže skopuh po dolgem na obraz, tako da je ril z nosom v

zemljo nad zakopanim denarjem, se dvigne nato trikrat na rokah in butne tudi trikrat z obrazom na zakopani denar ter kliče s hreščočim, cvilečim glasom: »S tem obličjem zapečateno — s tem obličjem odpečateno — to je moja oporoča, amen!« Ko to izgovori, obstane na mestu, obraz se mu zarije v zemljo, pod katero so počivali zakopani denarci, menda je bil to zadnji poljub skopuhovemu mamonu...

Hlapec, ki je še vedno stal v hlevu na pažnji ter je vse to videl in slišal, je zdaj rekel: »Aha, aha, aha. Žre, žre, zemljo žre ta nečedni

skopuh in grdi lakomnik! Čak, seme peklenškega poglavarja, še preveč ti je bo, dolgo itak ne more laziti taka golazen po ljubem božjem svetu!« Še je ostal na preži in gledal, gledal, gledal... Toda skopuh se ni več ganil, glasu ni bilo nobenega več iz njegovih ust. Tedaj pa se je začudil hlapec: »Kaj, ali ga je mar že hudoba vzela?« Zapustil je opazovališče v hlevu, stekel na vrt in stresal skopuha in ga klical... a dobil ni odziva — skopuh je bil mrtev... Z odprtimi očmi je bulil v zakopani denar, sveža prst se je držala nosnic, brade, ust. Hlapec zvrne mrtveca na hrbet po travi, vrže lopato pred hlev in dene rušino čez zakopani denar, da ne bi zvedeli nepoklicani, kaj je storil stari grešnik v svoji poslednji uri.

Ko pride sin kmalu nato domov — ta dan ni mogel delati na polju — mu naznani hlapec skopuhovo žalostno smrt. Prebridko se razjoka sin nad tako smrtjo očetovo, potem pa hiti po vrtu in išče, išče... Hlapec ga vpraša: »Kaj iščeš?«

»Denar. Ali si videl, kam ga je oče zakopal?«

»O, videl, videl! Samo malo potrpi, kmalu bo v tvojih rokah,« je odgovoril hlapec, šel po lopato, odstranil z njo rušino z groba zakladovega, toda preden je zastavil lopato v zemljo, je še opozoril: »Samo, samo... denar je zapečaten!«

»Pa ga odpečati!« je dejal sin.

Hitro prebrne zdaj hlapec mrliča na obraz na odprto zemljo in govori: »Rekel si: s tem obličjem zapečateno — s tem obličjem odpečateno — to je moja oporoka, amen! Zgodi se tvoja poslednja volja!« Pri tem zgrabi starca za lase, dasi ga je spreletela groza, pa ga hitro butne trikrat z glavo krepko ob tla, tako da se je poznal odtisk obraza — pečat — v zemlji nad zakopanim denarjem, govoreč: »S tvojim obličjem je bilo zapečateno — s tvojim obličjem je zdaj odpečateno — taka je tvoja oporoka, amen!« Takrat pa se odpre zemlja in denar se prikaže. Hitro ga vzameta iz zemlje in ga spravita, a grob se zopet zapre...

Tako se je skopuhova oporoka do pičice natančno izvršila.

Sin pa je z denarjem pametno gospodaril, ni pozabil zvestega hlapca in tudi siromakom je vedno rad in obilno pomagal. Sodbo svojega dolgega življenja je zapečatil z dobrimi deli.